

ΓΝΩΜΗ
Του Χρήστου Σταϊκούρα

Οι διαρθρωτικές προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας

Τα τελευταία χρόνια η ελληνική οικονομία έχει καταγράψει σημαντική οικονομική πρόοδο. Πέρασε, σταδιακά, από την περίοδο της πολυετούς δημοσιονομικής κρίσης, της αβεβαιότητας και των μακροοικονομικών και διαρθρωτικών ανισορροπιών, σε συνθήκες δημοσιονομικής σταθεροποίησης, ανάκαμψης και ενίσχυσης της αξιοπιστίας της. Η πρόοδος αυτή αποτυπώνεται και στους δείκτες βιοτικού επιπέδου των πολιτών, με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας να αυξάνεται από το 66% του ευρωπαϊκού μέσου όρου το 2019 στο 68% το 2023 – όπου και παραμένει σήμερα, και την κατά κεφαλήν κατανάλωση από το 78% το 2019 στο 82% το 2023 και στο 81% σήμερα.

Η βελτίωση των δημόσιων οικονομικών με την επίτευξη σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων και τη ραγδαία αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους – από 209% του ΑΕΠ το 2020 στο 164% του 2023 και το 146% το 2025, η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας, η εξυγίανση του τραπεζικού συστήματος, η υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων και η βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας έχουν ενισχύσει τη θέση της Ελλάδας στο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο στερέωμα. Παράλληλα, η οικονομία κατέγραψε ρυθμούς μεγέθυνσης υψηλότερους από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο, με την ανεργία να υποχωρεί σημαντικά και τη γενιά του brain drain να επιστρέφει στη χώρα.

Η πρόοδος αυτή στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στο χαμηλότερο ληξιπρόθεσμο ιδιωτικό χρέος, στο υψηλότερο επίπεδο ανταγωνισμού, στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και στη μείωση της φοροδιαφυγής. Ενδεικτικά, το κενό ΦΠΑ έχει περιοριστεί από το 24% το 2019 στο 12% το 2023 και περαιτέρω στο 9% το 2024, όσο είναι και ο ευρωπαϊκός μέσος όρος.

Όμως, ταυτόχρονα, η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια σειρά από προκλήσεις, καθιστώντας αναγκαία την επίτευξη υψηλής, διατηρήσιμης, βιώσιμης και συμπεριληπτικής ανάπτυξης.

Πρώτη πρόκληση είναι η παραγωγικότητα της οικονομίας. Παρά τη σημαντική πρόοδο που έχει συντελεστεί, η παραγωγικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου παραμένει χαμηλή. Η αντιμετώπιση αυτής της υστέρησης προϋποθέτει την κινητοποίηση όλων των παραγόντων που επηρεάζουν τη μακροχρόνια αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας, καθώς συνδέεται με το χαμηλότερο απόθεμα παραγωγικών επενδύσεων, τη μικρότερη τεχνολογική ένταση της οικονομίας, τις περιορισμένες οικονομίες κλίμακας πολλών επιχειρήσεων και τη μεγάλη συμμετοχή κλάδων χαμηλότερης προστιθέμενης αξίας στο παραγωγικό πρότυπο της χώρας.

Συνδεδεμένο είναι και το ζήτημα του επενδυτικού κενού. Παρά το γεγονός ότι αυτό κλείνει σημαντικά (από το 11% το 2019 στο 16% το 2023 και στο 17% το 2025), εξακολουθεί να έχει απόσταση από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Η πρόκληση είναι η μετάβαση σε μια ανάπτυξη που θα στηρίζεται όλο και περισσότερο σε ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις, με περαιτέρω ενίσχυση της εξωστρέφειας, κυρίως μέσω εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών και τόνωσης της βιομηχανικής παραγωγής.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά και η περαιτέρω επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού. Σύμφωνα με πρόσφατες διεθνείς αξιολογήσεις, το απόθεμα ψηφιακού κεφαλαίου της χώρας – και ειδικότερα οι επενδύσεις σε λογισμικό, βάσεις δεδομένων και άλλα ψηφιακά περιουσιακά στοιχεία – εξακολουθεί να υπολείπεται του μέσου ευρωπαϊκού όρου. Οι επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές, καινοτομία και τεχνητή νοημοσύνη μπορούν να λειτουργήσουν ως συντελεστής για την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Παράλληλα, το δημογραφικό εξελίσσεται σε μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τη χώρα. Η ακόμη μεγαλύτερη ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας, η αξιοποίηση των δεξιοτήτων των νέων, η προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, η ενίσχυση της διά βίου μάθησης και η σύνδεση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας συνιστούν κρίσιμες προτεραιότητες.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται και στο ζήτημα της προσιτής στέγης. Απαιτείται καλύτερος συντονισμός και ένα ευρύτερο πλέγμα παρεμβάσεων που θα ενισχύει και την προσφορά κατοικιών, θα αξιοποιεί το υφιστάμενο κτιριακό απόθεμα, θα προωθεί πιο ενεργητικά και στοχευμένα τις ανακαινίσεις και θα στηρίζει αποτελεσματικά όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

Συμπερασματικά, η Ελλάδα έχει πετύχει πολλά τα τελευταία χρόνια, αφήνοντας πίσω της αρκετές από τις αδυναμίες της. Όμως, η σταθεροποίηση της οικονομίας που επιτεύχθηκε δεν αποτελεί το τέλος της διαδρομής, αλλά την αφετηρία για το επόμενο μεγάλο βήμα: την επιτάχυνση της μετάβασης στη διατηρήσιμη ευρύτερη σύγκλιση με την Ευρώπη, σε όρους παραγωγικότητας, βιοτικού επιπέδου και κοινωνικής συνοχής.

Ο κ. Χρήστος Σταϊκούρας είναι βουλευτής της ΝΔ, καθηγητής στο ΟΠΑ και πρώην υπουργός.